

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України
30.03.2016 року № 75

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

щодо формування і реалізації прогнозних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади

І. Загальні положення

1. Ці Методичні рекомендації містять основні методичні засади формування і реалізації прогнозних і програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади.

2. Методичні рекомендації можуть застосовуватися органами місцевого самоврядування міської, селищної та сільської об'єднаної територіальної громади під час формування і реалізації прогнозних і програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади.

3. Система прогнозних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади включає:

стратегію розвитку об'єднаної територіальної громади;

план (програму) соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади;

інші довгострокові, середньострокові та короткострокові прогнозні і програмні документи, в яких відповідно до соціально-економічних та суспільно-політичних процесів, що відбуваються в державі та відповідному регіоні, з урахуванням впливу зовнішніх та внутрішніх факторів і очікуваних тенденцій визначаються цілі і пріоритети соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади та заходи, які необхідно здійснити для їх досягнення.

4. У цих Методичних рекомендаціях терміни вживаються в таких значеннях:

план (програма) соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади (далі - План) – є документом, що визначає стратегічні цілі та пріоритети розвитку об'єднаної територіальної громади на коротко- та середньостроковий період (3 - 5 років), конкретизує завдання та заходи у рамках таких цілей та пріоритетів, відповідальних виконавців та строки виконання заходів, обсяги фінансування, джерела фінансування та індикатори (показники) оцінки результативності виконання заходів Плану;

стратегія розвитку об'єднаної територіальної громади – є документом, що визначає на довгостроковий період (7 років) стратегічні та оперативні цілі, індикатори (показники) їх досягнення, пріоритети та завдання для сталого економічного і соціального розвитку об'єднаної територіальної громади та який розробляється з урахуванням положень Закону України «Про засади державної регіональної політики» і постанови Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 року № 932 «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів».

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Бюджетному кодексі України, законах України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про місцеві державні адміністрації», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про засади державної регіональної політики», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України».

II. Розроблення Плану

5. План рекомендується розробляти виконавчим комітетом міської, селищної, сільської ради об'єднаної територіальної громади (далі – виконавчий комітет) після прийняття такою радою відповідного рішення.

6. Для розроблення Плану виконавчому комітету доцільно:

визначити відповідальний структурний підрозділ виконавчого комітету за розроблення Плану (далі – відповідальний розробник);

повідомити через регіональні засоби масової інформації про початок роботи над проектом Плану, визначити терміни і форму подання пропозицій до нього;

організувати громадське обговорення проекту Плану;

у разі потреби утворити робочу групу, до складу якої можуть входити представники асоціацій та інших об'єднань органів місцевого самоврядування, громадських організацій, інших юридичних осіб та фізичні особи (за згодою).

7. Розроблення Плану рекомендується починати не пізніше ніж через місяць після здійснення державної реєстрації юридичної особи – міської, селищної, сільської ради, обраної об'єднаною територіальною громадою, та її виконавчого комітету.

8. План бажано розробляти на середньостроковий період (не менше ніж на три роки) з урахуванням стратегічних цілей та пріоритетів, завдань, запланованих заходів, проектів та термінів діючої регіональної стратегії та плану заходів з її реалізації, та/або стратегії розвитку об'єднаної територіальної громади, у разі її розроблення.

9. Розроблення Плану рекомендується здійснювати з дотриманням таких принципів:

об'єктивність - розроблення Плану на основі даних органів державної статистики, інших центральних і місцевих органів виконавчої влади та реальних цілей та індикаторів (показників), яких реально досягти та які можливо оцінити;

обґрунтованість та доцільність – розроблення Плану на основі чітко визначених цілей розвитку та економічно обґрунтованих заходів та проєктів, що сприяють їх досягненню із використанням кращого світового досвіду у сфері програмування економічного і соціального розвитку;

відкритість та прозорість - забезпечення доступу громадськості, що передбачає інформування про цілі, пріоритети та очікувані результати та показники виконання Плану, а також забезпечує всіх суб'єктів господарської діяльності необхідними орієнтирами для планування власної виробничої діяльності;

недискримінація та рівний доступ – дотримання під час розроблення та реалізації Плану прав та врахування інтересів всіх суб'єктів об'єднаної територіальної громади, в тому числі суб'єктів господарювання всіх форм власності;

ефективність – визначення та забезпечення функціонування механізму досягнення цілей, виконання завдань, заходів та проєктів Плану у встановлені в ньому терміни;

історичної спадкоємності - врахування та збереження позитивних надбань попереднього розвитку громад (и);

етнокультурного розвитку - відродження етнічної самосвідомості та збереження духовної і матеріальної культури етносів, сприяння їх розвитку;

сталого розвитку – забезпечення розвитку громади для задоволення потреб нинішнього покоління з урахуванням інтересів майбутніх поколінь.

10. План доцільно розробляти за такою структурою:

аналітична частина – аналіз стану та основних тенденцій соціально-економічного розвитку населених пунктів територіальних громад, що об'єдналися, визначення конкурентних переваг, які виникли після об'єднання (збільшення території та ресурсів, посилення людського капіталу тощо), та проблем кожного населеного пункту, який увійшов до об'єднаної територіальної громади;

цілі та пріоритети розвитку об'єднаної територіальної громади на відповідний період;

основні завдання та механізми їх реалізації, в тому числі:

організаційні та адміністративні заходи, які спрямовані на реалізацію передбачених Планом завдань;

перелік діючих та перспективних проектів розвитку об'єднаної територіальної громади з визначенням орієнтовних обсягів і джерел їх фінансування, відповідальних виконавців та строків їх підготовки та реалізації;

опис механізму моніторингу і оцінки результативності реалізації Плану із визначенням індикаторів (показників) оцінки результативності виконання завдань і заходів та досягнення цілей, визначених Планом.

Під час розроблення Плану рекомендується використовувати Примірну структуру Плану згідно з додатком 1 до цих Методичних рекомендацій.

11. Аналітична частина Плану є основою для визначення стратегічного бачення щодо розвитку об'єднаної територіальної громади на відповідний період і може містити дані про:

географічне розташування об'єднаної територіальної громади, опис суміжних територій;

демографічну ситуацію, ринок праці об'єднаної територіальної громади;

фінансово-бюджетну ситуацію об'єднаної територіальної громади;

наявну інфраструктуру об'єднаної територіальної громади (транспортну, екологічну, енергетичну, виробничу, соціальну тощо);

динаміку та особливості соціально-економічного розвитку за останні п'ять років, у тому числі, стан використання природного, ресурсного, виробничого, науково-технічного потенціалу, розвитку малого і середнього підприємництва, зайнятості населення, задоволення населення товарами і послугами, доступу суб'єктів підприємництва до кредитів та інвестицій, екологічну ситуацію об'єднаної територіальної громади тощо;

інші дані, визначені відповідальним розробником, як необхідні для проведення аналізу стану розвитку об'єднаної територіальної громади.

Під час розроблення аналітичної частини Плану рекомендується проводити аналіз сильних і слабких сторін розвитку об'єднаної територіальної громади, можливостей і загроз (SWOT-аналіз), надавати характеристику порівняльних переваг, викликів та ризиків щодо перспектив її розвитку та складати сценарії розвитку.

Для розроблення аналітичної частини доцільно використовувати офіційні дані органів державної статистики, інших центральних і місцевих органів виконавчої влади, інформаційні матеріали соціологічних опитувань тощо.

Також для підготовки аналітичної частини Плану можуть використовуватися картографічні, ілюстраційні та інші матеріали, зокрема, економіко-географічні карти та схеми, кадастрові карти, схеми та креслення, фотоматеріали території тощо.

12. Цілі розвитку визначаються як очікувані досягнення за результатами впровадження комплексу взаємопов'язаних завдань і заходів, спрямованих на вирішення найважливіших питань розвитку об'єднаної територіальної громади та розв'язання проблем.

13. Пріоритети розвитку – це описані у формальному вигляді орієнтири, яких необхідно досягти в середньо- та короткостроковому періоді.

Для дотримання принципу реалістичності кількість пріоритетів розвитку об'єднаної територіальної громади доцільно визначати не більше п'яти.

Для кожного з визначених пріоритетів рекомендується:

обґрунтувати вибір пріоритету розвитку;

визначити завдання, організаційні та адміністративні заходи та проекти, які необхідно реалізувати в рамках пріоритету.

14. Організаційні та адміністративні заходи Плану – це послідовні дії виконавчих органів міської, селищної, сільської ради об'єднаної територіальної громади, спрямовані на досягнення пріоритетів та виконання завдань розвитку об'єднаної територіальної громади в межах коштів, виділених або залучених на цю мету.

Для кожного заходу рекомендується наводити інформацію та дані щодо його змісту та способу виконання, строки виконання (у цілому і поетапно), визначити виконавців, обсяги та джерела фінансування з розбивкою по роках, індикатор (показник) виконання та очікуваний результат від його виконання.

15. Перелік діючих та перспективних проектів розвитку об'єднаної територіальної громади може включати (по розділах):

назву пріоритету;

назву завдання, на виконання якого спрямовано проекти;

перелік проектів, що знаходяться на стадії реалізації (включає інформацію про назву проекту, назву суб'єкта, що впроваджує проект, форму власності, етап впровадження, оціночну вартість, джерела фінансування, термін початку та очікуваний термін завершення, проблемні питання реалізації та необхідні заходи для їх вирішення);

перелік проектів, що знаходяться на стадії підготовки (включає інформацію про назву проекту, назву суб'єкта-замовника та розробника проекту, форму власності, стан підготовки/розробки та/або затвердження проектної документації, оціночну вартість, очікувані джерела фінансування, очікуваний термін реалізації, проблемні питання підготовки та необхідні заходи для їх вирішення);

перелік перспективних проектів, реалізація яких необхідна для виконання завдань та досягнення цілей Плану (включає інформацію про

назву та мету проекту, назву суб'єкта - замовника проекту, форму власності, стан підготовки/розробки та/або затвердження проектної документації, оціночну вартість, очікувані джерела фінансування, очікуваний термін реалізації, проблемні питання підготовки та необхідні заходи для їх вирішення).

Проекти, включені до Плану, можуть фінансуватися за рахунок коштів державного бюджету у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України (в тому числі за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку, відповідних субвенцій та секторальної бюджетної підтримки ЄС), а також місцевого бюджету.

16. Відбір проектів розвитку об'єднаної територіальної громади для включення їх до Плану, що відповідно до законодавства здійснюється на конкурсній основі, може передбачати наступні етапи:

розміщення у регіональних засобах масової інформації повідомлення про початок збору пропозицій щодо проектів розвитку об'єднаної територіальної громади, яке містить вимоги щодо оформлення пропозицій, терміни та способи їх подання, а також критерії, яким має відповідати проект;

збір, узагальнення, аналіз та систематизація пропозицій щодо проектів розвитку об'єднаної територіальної громади відповідно до пріоритетів розвитку та основних завдань Плану на відповідний період;

проведення громадського обговорення пропозицій щодо проектів розвитку об'єднаної територіальної громади, які пропонуються для включення у План, та консультації (за необхідності) з суб'єктами регіонального розвитку та іншими заінтересованими сторонами для узгодження позицій;

визначення узгодженого переліку проектів розвитку об'єднаної територіальної громади, які пропонуються для включення у План.

17. Опис механізму моніторингу і оцінки результативності реалізації Плану може включати визначення кількісних та/або якісних індикаторів (показників) оцінки результативності виконання завдань, заходів проектів розвитку об'єднаної територіальної громади та досягнення цілей, визначених Планом.

III. Фінансове забезпечення реалізації Плану

18. Фінансове забезпечення реалізації Плану може здійснюватися за рахунок:

коштів державного бюджету, зокрема, державного фонду регіонального розвитку, субвенції з державного бюджету об'єднаним територіальним громадам на розвиток інфраструктури;

коштів місцевих бюджетів (у тому числі, коштів бюджету об'єднаної територіальної громади);

коштів технічної допомоги ЄС, інших міжнародних донорів, міжнародних фінансових організацій;

коштів інвесторів, у тому числі, на умовах державно-приватного партнерства, власних коштів підприємств;

інших джерел, не заборонених законодавством.

IV. Проведення експертизи та затвердження Плану

19. Проект Плану рекомендується виконавчому комітету подавати обласній державній адміністрації для отримання від такої державної адміністрації, не пізніше ніж через 15 робочих днів з дня надходження проекту Плану, інформації про відповідність цього проекту стратегічним пріоритетам, завданням і заходам діючої регіональної стратегії та плану заходів з її реалізації та/або стратегії розвитку об'єднаної територіальної громади, у разі її розроблення (далі – стратегічні пріоритети).

20. У разі встановлення невідповідності проекту Плану стратегічним пріоритетам обласній державній адміністрації доцільно пропонувати виконавчому комітету доопрацювати цей проект з відповідними рекомендаціями.

21. У разі відповідності проекту Плану стратегічним пріоритетам проект Плану рекомендується подавати, із врахуванням результатів громадського обговорення, на розгляд міській, селищній, сільській раді об'єднаної територіальної громади.

V. Організація виконання Плану, здійснення контролю, проведення моніторингу та оцінки стану його виконання

22. Виконання Плану рекомендується здійснювати шляхом реалізації виконавцями завдань і заходів, зазначених у Плані.

23. Безпосередній контроль за станом та строками виконання завдань і заходів Плану рекомендується здійснювати виконавчому комітету, а за цільовим та ефективним використанням коштів – головним розпорядником коштів.

24. Моніторинг та оцінку стану виконання Плану рекомендується виконавчому комітету проводити щороку.

За результатами моніторингу виконавчому комітету доцільно готувати узагальнений звіт і подавати його на розгляд відповідної ради.

25. Звіт може містити інформацію про:

результативність реалізації завдань і заходів Плану;

стан впровадження проектів розвитку об'єднаної територіальної громади;

заплановані та фактичні обсяги і джерела фінансування Плану;

досягнення індикаторів (показників) результативності реалізації Плану: фактичний результат у порівнянні з його прогнозованим значенням у звітному періоді;

аналіз динаміки показників соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади, здійснений з урахуванням орієнтовного переліку показників соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади згідно з додатком 2 до цих Методичних рекомендацій;

висновки і пропозиції стосовно доцільності продовження тих чи інших заходів, включення додаткових заходів, уточнення показників, обсягів і джерел фінансування, виконавців, строків виконання Плану та його окремих заходів тощо.

26. У разі необхідності внесення змін до Плану, проект рішення міської, селищної, сільської ради об'єднаної територіальної громади щодо змін до нього з уточненими показниками та заходами рекомендується готувати відповідно до розділу IV цих Методичних рекомендацій.

27. У разі необхідності внесення змін до Плану щодо переліку проектів розвитку об'єднаної територіальної громади, проект змін до нього доцільно готувати з урахуванням процедури відбору проектів, зазначеної у пункті 16 цих Методичних рекомендацій, та приймати відповідно до розділу IV цих Методичних рекомендацій.

28. Виконавчому комітету рекомендується починати підготовку заключного звіту про виконання Плану не пізніше ніж через 3 місяці після завершення його реалізації і подавати на розгляд відповідної ради.

29. Заключний звіт може містити інформацію про:

оцінку досягнення цілей та пріоритетів розвитку об'єднаної територіальної громади, визначених Планом;

стан реалізації завдань і заходів Плану, проектів розвитку об'єднаної територіальної громади;

оцінку рівня виконання запланованих індикаторів (показників) результативності реалізації Плану;

причини невиконання або недосягнення очікуваних результатів;

висновки та пропозиції.

30. Основні досягнуті результати реалізації Плану рекомендується виконавчому комітету оприлюднювати у регіональних засобах масової інформації.

**Директор Департаменту з питань
регіонального розвитку**

О.В. Кучеренко